

Agder fylkeskommune
Postboks 788, Stoa
4809 ARENDAL

Høring - rapport om arkiv- og museumsstrukturen i Agder

Vedlagt oversendes høringsinnspill på rapporten – Arkiv- og museumsstrukturen i Agder. Høringsinnspillet ble vedtatt i styret i AAmA 18.04.2024.

Med vennlig hilsen

Bodil Husum Mortensen
Aust-Agder museum og arkiv IKS

Høringsinnspill på rapporten – Arkiv- og museumsstrukturen i Agder

Innledning

Aust-Agder museum og arkiv har i brev av 07.02.2024 mottatt hørings sak «Rapport - Arkiv- og museumsstrukturen i Agder» fra Agder fylkeskommune. Rapporten er et resultat av utredningsprosessen for å vurdere arkiv- og museumsstrukturen i Agder. Hensikten med høringen er å få innspill til rapporten, og synspunkter på hva de ulike høringsinstansene vektlegger når man skal vurdere fremtidig organisering av arkiv- og museumsstruktur i Agder. Utredningsprosessen omfatter Aust-Agder museum og arkiv IKS (AAMA), Arkivsenter sør og Vest-Agder museet IKS (VAM). Formålet med utredningen er å vurdere hvordan institusjonene kan levere best mulig tjenester med god faglig kvalitet til eiere, avtalepartnere, brukere og publikum. Utredningen skal danne grunnlag for videre utvikling og organisering av området og inneholder forslag til nye måter å organisere arbeidet med museum og arkiv i Agder.

Det er utarbeidet tre mulige modeller for ny arkiv- og museumsstruktur i Agder. Alternativ 1 (A1): Tre virksomheter, tett formalisert samarbeid. Videreutvikle dagens juridiske enheter, med formaliserte samarbeidsflater mellom enhetene der det er hensiktsmessig. Alternativ 2 (A2): To virksomheter. Etablere to regionale enheter for hvert av fagområdene arkiv og museum. Arkivenheten som beskrives i utredningen skal ha oppgaver knyttet til rådgivning og depot for eierne, og gi råd og opplæring i de lovpålagte arkivoppgavene til kommuner og fylkeskommunen. Alternativ 3 (A3): En virksomhet der en slår sammen til en stor regional enhet som samler fagområdene arkiv og museum.

Rapporten beskriver fordeler og ulemper med de tre alternativene. Av rapporten framgår at representantene i prosjektgruppa har ulike vurderinger av de ulike alternativene. Et flertall bestående av representantene fra AAMA, VAM, Arkivsenter Sør og Kristiansand kommune går inn for A1 – tre virksomheter med tett formalisert samarbeid. Et mindretall bestående av representantene for Agder fylkeskommune og Valle kommune går inn for A2 – to virksomheter fordelt på fag – museum og arkiv.

AAMA-modellen

Aust-Agder museum og arkiv IKS har en betydelig vilje til å styrke rollen som en faglig ambisiøs og nyskapende kulturarvsinstitusjon. Virksomheten har et bredt oppdrag - som innbefatter både museum og arkiv. Denne modellen som var nyskapende i en nasjonal kontekst da AAMA ble etablert i 2015 vekker stor oppmerksomhet. Særlig synergiene i samarbeidet mellom fagområdene arkiv og museum, og det sterke fagmiljøet en slik modell representerer er av stor betydning. Virksomhetens fotavtrykk i regionen skal både handle om de lange linjer, - om forvaltning av regionen sitt kollektive samfunnsminne, men også om å være en betydelig aktør i samtiden. Disse målsettingene ligger til grunn for alt arbeidet i virksomheten, og det er med dette utgangspunktet vi har gått inn i drøftingene omkring strukturen for museer og arkiv på Agder.

Styrets vurdering

Styret i Aust-Agder museum og arkiv har foretatt en helhetlig vurdering av fordeler og ulemper for de tre alternativene og konkluderer med å anbefale A1 som det mest hensiktsmessige å arbeide videre med. Videre utvikling av A1 må innebære et forpliktende samarbeid som styrker institusjonenes kompetanse, faglige utvikling og synlighet regionalt og nasjonalt og som gir en effektiv ressursutnyttelse og bedre tjenester. Styret vil i det følgende utdype sin vurdering.

Kulturarvinstitusjonenes formål og oppdrag

Arkiv- og museumssektorens samfunnsoppdrag er knyttet til dokumentasjon, bevaring, forskning og formidling av regionens materielle og immaterielle historie. Arkivsektoren skal sikre demokratiske verdier og innbyggernes rettigheter ved bevaring og forvaltning av arkiver, samt gjennom kompetanse på dokumentforvaltning. Arkivsektoren reguleres av Lov om arkiv 1992 (Arkivloven).

Museumssektoren skal levere i tråd med krav og forventninger innenfor både forskning, formidling, forvaltning og samhandling, jfr. Stortingsmelding 23 (2020-2023) og tildelingsbrev fra staten.

Ett av alternativene som foreslås i rapporten modell A2 er å dele opp arkiv og museum. I den statlige kulturpolitikken for museum i Meld.St nr 23 (2020-2021) (s 105) løftes frem viktigheten av samarbeid mellom museum og arkiv. På side 106 står det «Legge til rette for godt samspill mellom de tre sektorene, arkiv, bibliotek og museum». På den regionale samlingen i forbindelse med oppstarten av dette utredningsarbeidet, ble AAmo-modellen flere ganger trukket frem som eksempel til etterfølgelse av representanter for statlige aktører. AAmo opplever også stor interesse fra andre kulturarvinstitusjoner i det nasjonale museumsnettverket som ønsker å lære av de synergiene AAmo har fått til mellom museum og arkiv. I kampen om nasjonal oppmerksomhet og statlige midler, virker det uklokt å utvikle museums- og arkivstrukturen i Agder på tvers av statlige kulturpolitiske signaler.

Kompetanse og utvikling av sterke fagmiljø

Styret har fulgt utredningsarbeidet tett og vil trekke fram de ansattes konstruktive holdning underveis i prosessen. De har vist stor vilje til å se etter synergier og muligheter for samarbeid. Det er også verdt å fremheve at ansattrepresentantene ved alle de tre institusjonene har konkludert med at A1 er det beste alternativet.

AAmo-modellen har gitt en arbeidsplass med et bredt faglig oppdrag som nettopp på grunn av denne organiseringen oppleves som attraktiv for de ansatte. Vi har lagt vinn på å utvikle faglige felleskap og samarbeid på tvers av saksområder. Dette gir mulighet for kompetanseutvikling og for koble seg på en større bredde av kulturfaglige miljøer også nasjonalt.

Styret er også opptatt av at en samarbeids-/klyngemodell (A1) gir gode muligheter for forsterket samarbeid med institusjoner i regionen som pr i dag ikke er del av noen konsolidert enhet i Agder. Å gå inn for en omstrukturering av de tre virksomhetene i tråd med modellene A2 og A3 vil låse ressurser, krefter og oppmerksomhet til omorganisering i lang tid fremover. Dette vil kunne bidra til å redusere institusjonenes kapasitet til det styret oppfatter som helt nødvendig samarbeid mellom flere institusjoner i Agder. Styret er særlig opptatt av å lytte til statlige signaler når det gjelder disse spørsmålene. Ett av de nye hovedmålene i museumspolitikken er aktiv samhandling. Stortingsmeldingen tar til orde for at museene må finne sammen og utvikle fellesprosjekter og utforske nye måter å samhandle på. Kulturdepartementet legger vekt på at både de enkelte institusjonene og sektoren samlet sett har mye å vinne på at institusjonene sammen kan utforske hvordan museumsinstitusjonen best kan virke i samfunnet framover. Dette handler både om faglig styrking og god ressursutnyttelse. Styret i AAmo stiller seg bak disse perspektivene og ser at samarbeidsmodellen A1 vil være best egnet til å samle hele museum- og arkivsektoren i Agder, og sikre fruktbare og utviklende samarbeid for flere enn de tre institusjonene som omfattes av utredningen.

Styret ser også at et styrket samarbeid mellom institusjonene vil kunne bidra til å åpne opp kulturarvsinstitusjonene mer mot omverdenen, og inkludere nye grupper og samarbeidspartnere.

Økonomiske konsekvenser

Arkiv- og museumsstrukturen i Agder er kompleks, og kommunene har ulike eierinteresser og behov som skal imøtekommes. Det vil medføre et omfattende arbeid å splitte opp eksisterende strukturer og bygge opp nye. Kostnadene ved de ulike alternativene er ikke godt nok beskrevet i rapporten. De økonomiske konsekvensene og den økte arbeidsbelastningen vil sannsynligvis gå ut over både utviklingsarbeid og tjenestetilbudet i flere år fremover. AAMA har bygget Kuben som sitt administrasjonssted, arkiv/magasin og et sentralt visningssted for både museum og arkiv. Det står helt sentralt å løfte og bygge virksomheten med tanke på å utvikle dette potensialet særlig i forhold til publikum. VAM har foreløpig ikke fått fullfinansiert sitt museumsbygg på Odderøya. Denne situasjonen vil gi ulike prioriteringer hos disse to institusjonene de nærmeste årene. Dette vil ytterligere komplisere en sammenslåing gjennom A2 eller A3. Det går heller ikke frem av rapporten hvordan kostnadene til kommunene påvirkes av endringene A2 innebærer når det gjelder for eksempel privatarxiv. Det vil derfor være nødvendig med en utredning som viser økonomiske konsekvenser og effekter av de to alternativene som innebærer oppsplitting/sammenslåinger av juridiske enheter

Oppsummering

Arkiv og museum er vår felles hukommelse og gir oss kunnskap om menneskelig aktivitet på alle samfunnsområder. Disse institusjonene er blant de viktigste kildene våre til kunnskap om samfunn og kultur, og de er viktig infrastruktur for forskning og dagsaktuelle debatter. Skal vi nå de ambisiøse regionale og nasjonale målene for denne sektoren, må vi ha en struktur som styrker kompetansemiljøene, som er økonomisk bærekraftig og som gjør institusjonene til relevante samarbeidspartnere for andre museer og arkiv og for helt nye samarbeidspartnere. Styret i Aust-Agder museum og arkiv IKS mener at dette løses best gjennom modell A1 – forsterket samarbeid. Denne modellen er i tråd med nasjonale signaler om ønsket utvikling og den er ønsket av de ansatte og institusjonene selv. Det gir et godt utgangspunkt. Samtidig understreker vi at skal vi kunne ta ut det fulle potensialet i denne modellen, må samarbeidet være omfattende og forpliktende og institusjonene må ha økonomi til å utvikle nye organisatoriske strukturer.

Protokoll fra styremøte 18.04.2024.pdf

Signers:

<i>Name/Phone</i>	<i>Method</i>	<i>Date</i>
Ostad, Torunn	BANKID	2024-04-22 14:48
Pedersen, Kim	BANKID	2024-04-22 14:45
Vennesland, Sally Louise Huseth	BANKID	2024-04-24 15:41
Olsen, Odd Eldrup	BANKID	2024-04-24 08:19
Stabell, Per Harald Bai	BANKID	2024-04-22 15:02
Vistad, Åse Ingeborg H	BANKID	2024-04-24 08:53
Saga, Reidar	BANKID	2024-04-24 10:50
Sævre, Rune	BANKID	2024-04-22 14:28

This document package contains:

- Front page (this page)
- The original document(s)
- The electronic signatures. These are not visible in the document, but are electronically integrated.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the
authenticity of the document.

Document ID:

cbdeb3eb-a7ed-42ff-b7fc-735b58c629d9

PROTOKOLL

Følgende medlemmer møtte: Torunn Ostad, Reidar Saga, Sally Vennesland, Odd Eldrup Olsen, Kim Pedersen, Per Harald Bai Stabell og Åse Ingeborg Haukelidsæter Vistad.

Forfall: Kristin Lundby hadde meldt forfall.

Varamedlemmer som møtte: Rune Sævre

Fra administrasjonen møtte: Ellen Aslaksen, Rune Hølleland, Anita Estensen og Hilde Jomaas. Bodil Husum Mortensen møtte som sekretær.

Saker:

- Sak 07/24 Godkjenning av innkalling og saksliste
Styret gjorde følgende vedtak:
Innkalling og saksliste godkjennes.
- Sak 08/24 Informasjon fra direktør og styreleder
Styret gjorde slikt vedtak:
Informasjon fra direktør og styreleder tas til etterretning.
- Sak 09/24 Saker til orientering:
- Virksomhetsplan 2024
- Bjoren fredningssak
- Status samarbeid med stiftelsen Setesdal stavkirke
- Status brygga på Merdø
- Årsmelding i digital utgave
- Status arbeidet med fotoarkiv fra Agderposten og Fædrelandsvennen
- Sak 10/24 Styrets vurdering av arkiv og museumsstrukturen i Agder
- Sak 11/24 Regionplan Agder 2030 med regional planstrategi 20245-2027
- Sak 12/24 Eventuelt

- Sak 07/24 Godkjenning av innkalling og saksliste
Styret gjorde slikt vedtak:
Innkalling og saksliste godkjennes
- Sak 08/24 Informasjon fra direktør og styreleder
Styret gjorde slikt vedtak:
Informasjon fra direktør og styreleder tas til orientering
- Sak 09/24 Saker til orientering
- Virksomhetsplan 2024
 - Bjoren fredningssak
 - Status samarbeid med stiftelsen Setesdal stavkirke
 - Status brygga på Merdø
 - Årsmelding i digital utgave
 - Status arbeidet med fotoarkiv fra Agderposten og Fædrelandsvennen.

Status samarbeid med stiftelsen Setesdal stavkirke

I denne sak valgte styret å gjøre slikt vedtak:

Styret mener Setesdal stavkirke er et spennende prosjekt og ser på museet som en naturlig samarbeidspartner. Styret understreker at nødvendige utredninger må være på plass før AAMA tar på seg oppgaver som innebærer økonomiske forpliktelser.

De øvrige orienteringssaker ble tatt til orientering.

- Sak 10/24 Styrets vurdering av arkiv og museumsstrukturen i Agder

Kim Pedersen la fram følgende alternative forslag til vedtak:

Styret stiller seg bak alternativ 2 (A2) der ein skil arkiv og museum, og det legges vekt på desse viktige argumentene for å velje dette alternativet:

1. Kommunane treng solide arkivressursar til å styrke dei lovpålagte arkivtenestane. Eitt sterkt fagmiljø er tilstrekkeleg til å dekke heile Agder.
2. Eitt museum for heile Agder bør kunne gjeve eit meir robust og sterkare fagmiljø og eit betre tilbod for publikum, til nytte for heile Agder.
3. Agder-perspektivet vil samanslåing av museumsstrukturane vere ein styrke. Den gamle fylkesgrensa er borte og ein meir funksjonell region trår fram.
4. Ein samanslåing av dei to musea vil sette ny retning der ein ser heile Agder samla, samt få fram ein mykje meir robust museumsorganisasjon som evner å levere gode tenester over heile Agder, også ut i distrikta.
5. Eit anna vesentleg poeng er at Agder bør stå fram som eitt fylke for dei som ønskjer å besøke oss. Når besøkande kjem til fylket vårt bør vi kunne gi dei ei

Document ID:

cbdeb3eb-a7ed-42ff-b7fc-735b58c629d9

samla oversikt over kva vårt fylkesmuseum kan tilby. Eit felles museum vil vere lettare å formidle, synliggjere og marknadsføre i resten av Noreg og resten av verda.

Ved avstemming fikk forslaget en stemme.

Sally Vennesla foreslo følgende tillegg innlemmet i det endelige vedtaket:

Styret i AAma forutsetter at det utarbeides en strategisk plan på hvordan samarbeidet mellom AAma, VAM og Arkivsenter Sør styrkes ytterligere med tanke på en full sammenslåing på sikt. Tidsplan må utarbeides parallelt

Ved avstemming fikk forslaget 2 stemmer.

Styret gjorde slikt vedtak:

Det fremlagte forslag til høringsinnspill i sak 10/24 vedtas

Sak 12/24 Eventuelt
Styreleder og direktør takket styret for flott innsats i denne styreperioden – 2020-2024, og overrakte blomster og gaver til styrets medlemmer.

Møtet startet: 11:00

Møtet hevet: 14:50

Bodil Husum Mortensen
Sekretær

Document ID:

cbdeb3eb-a7ed-42ff-b7fc-735b58c629d9